

NATURA 2000-GBIED: BOETELERVELD

VERSLAG VELDBEZOEK DD. 5 JUNI 2025

Aanwezig namens Provincie:
Aanwezig namens Landschap Overijssel:

Doelen

Op 5 juni 2025 hebben wij een bezoek gebracht aan het Natura 2000-gebied Boetelerveld. Dit in het kader van het jaarlijkse Natura 2000 veldbezoek. Doel van het bezoek was na te gaan of de in het beheerplan voor het gebied voorziene ontwikkeling van de habitattypen en leefgebieden op koers liggen en hierover in overleg te treden met de betrokken TBO. Dit betreft een veldimpressie die kan dienen als aanvulling op- en niet ter vervanging van- de reguliere monitorings-systeematiek.

Bijlagen:

Kaart bezochte locaties en Habitattypenkaart

Bevindingen per locatie

Algemeen

De interne en externe maatregelen uit het natura2000-beheerplan Boetelerveld zijn uitgevoerd.

1. Begrazing in Boetelerveld

Landschap Overijssel ziet verruiging en bosopslag in het terrein. In juli 2024 is daarom gestart met begrazing met verschillende soorten runderen (blaarkoppen, herefords en heidekoeien) op 40 ha (pilot). Op termijn zou Landschap Overijssel graag zien dat de koeien beschikking hebben over het hele gebied.

Tot dusver zijn er geen infecties met barbesia geconstateerd en verkeren de koeien in goede gezondheid.

Begrazing is een intensieve beheermaatregel. Voor goede compartimenten zijn veel rasters nodig. In de winter is het terrein te nat voor de koeien, daarmee lijkt jaarrond begrazen niet mogelijk. Bijzondere delen van het terrein, zoals kwetsbare oevers en laagtes zoals delen met grondwaterinvloed waar blauwgraslandontwikkeling aanwezig is, worden uitgerasterd. Met name voor de heideherstel op delen met dominantie van pijpenstrootje in het gebied is de begrazing met koeien nodig, koeien zijn goed in staat pollen van pijpenstrootje af te eten in tegenstelling tot bijvoorbeeld schapen.

Het kleinschalige beheer door vrijwilligers met een zondensnijder wordt ook in 2025 uitgevoerd, op aflopende taluds van ongeveer 3 tot 5 vierkante meter groot waarbij de ecooloog van Landschap Overijssel de kansrijke locaties aanwijst. Deze maatregel is belangrijk voor het behoud (en uitbreiding) van klokjesgentiaan en zorgt anderzijds voor kiemingsmilieu van

andere soorten van vochtige heide zoals snavelbiezen en kleine zonnedauw

Figuur 1. Plaglocatie met jonge klokjesgentianen

Vlakbij locatie 1 is een natte laagte wat vooral ook de afgelopen 2 jaar periodiek erg nat was. Daardoor komt hier veenmos en klokjesgentiaan voor. 2025 is een erg droog jaar. In mei 2025 lag deze locatie al droog. Er zijn zorgen over deze soorten op deze locatie door de droogte. Het Boetelerveld is erg gevoelig voor perioden met (langdurige) droogte, deze zorgen worden gedeeld door de aanwezigen.

Figuur 2. Op de foto is zichtbaar dat het droog is, te zien aan o.a. de uitgedroogde plantenresten en drooggevalen veenmoskorst rechts op foto.

2. Beleemde poel (kwalificerend als zwakgebufferd ven)

Met name vanwege het vele voorkomen van drijvende waterweegbree kwalificeerde deze poel als zwakgebufferd ven. De poel had een ontwaterende werking op het gebied doordat water via de bodem wegliep naar dieper gelegen lagen. Daarop is in samenspraak met de provincie besloten de poel te belemen. Laagte naast de poel ontwikkeld zich met o.a. veelstengelige waterbies en geoord veenmos.

Figuur 3. Beleeemde poel

In 2023 en 2024 was dit deel van het terrein veel natter, voor de diverse habitattypen is dit gunstiger dan de huidige droogte. De voor het habitatype 'zwakgebufferde ven' belangrijke drijvende waterweegbree, die ook als doelsoort is aangewezen voor Boetelerveld, heeft zich daar door middel van zaad hoger op de oever gevestigd. In 2025 staat deze soort nu op een uitgedroogde oever tussen een dominantie van pijpestrootje. De soort kan zich hier beperkt op aanpassen, door te ontwikkelen naar een landvorm met korte, dikkere bladeren (zoals op de foto te zien is). Ook deze plek laat zien dat de waterstandswisselingen te groot zijn in dit terrein.

Figuur 4. Landvorm van drijvende waterweegbree met droogtestress op drooggevalle oever hoog op het gradiënt.

Bij de andere, nabijgelegen poel is de waterstand ook laag. Op de oevers is de drijvende waterweegbree niet meer terug te vinden. Wel staat hier pilvaren, moeraswolfsklauw en in het water staat (bloeiende) drijvende waterweegbree.

Figuur 5. Poel met lage waterstand. Op de gradiënt staat o.a. pilvaren en moeraswolfskauw, op de oevers is drijvende waterweegbree niet teruggevonden. Wel is drijvende waterweegbree aanwezig in het water (bloeiend).

3. Kleine Turfgat

Sinds herinrichting droogt het Kleine Turfgat in het voorjaar nog steeds relatief snel op, in 2025 is het ook hier erg droog. Grote wedarik, gele lis en hennegras nemen toe en domineren lokaal waardoor ze andere soorten wegdrücken. Onderzoek laat bovendien zien dat de waterkwaliteit niet goed is voor blauwgrasland (zie rapport B-Ware). Eerder stond dit deel van het terrein bekend om de vele orchideeën, zowel in massaliteit als ook in soortenrijkdom. Dit jaar hebben we een exemplaar gevonden van gevlekte orchis, meer exemplaren zijn tijdens het veldbezoek niet gevonden. Brede orchis is niet teruggevonden. Er zijn geen welriekende nachtorchissen meer aangetroffen, net als vorig jaar. Afgaande op de vegetatieontwikkeling lijkt met name de hydrologie hier nog niet goed te functioneren. Landschap Overijssel schetst zijn twijfel over de inrichting zoals voorgesteld in uitwerking van Bosgroepen (herstel van de slenkenstructuur van het kleine Turfgat (Boetelerveld) 2024 oktober 2016).

Figuur 6. Een exemplaar van gevlekte orchis.

4. Grote Rietgat

In 2020 hebben diverse maatregelen plaatsgevonden om het Grote Rietgat te herstellen als zwakgebufferd ven met daarbij blauwgrasland op de flanken. Hiervoor is onder andere het aanwezige rabattenbos verwijderd en de rabatten vereffend tot voormalige maaiveld (de voormalige rabatten zijn nog terug te zien door de vegetatiestructuur).

Daar waar het blauwgrasland in 2024 zich goed leek te ontwikkelen, zijn de oevers dit jaar sterk verdroogd. Ook hier zijn te grote waterstandswisselingen te zien waardoor ontwikkeling van met name zwakgebufferd ven achterblijft. Melkviooltje heeft op moment van schrijven in voorjaar 2025 geheel niet gebloeid in blauwgraslandontwikkeling, waarschijnlijk is deze soort nog wel vegetatief aanwezig

Figuur 7. Grote Rietgat, impressie met op voorgrond ophoping van plantaardig materiaal als gevolg van ganzenvraat

Figuur 8. Sterk verdroogde oevers van het Rietgat.

Figuur 9. Verstikking van vegetatie door losgeslagen plantendelen als gevolg van ganzenvraat.

Het aantal ganzen en de directe en indirecte gevolgen in en rondom het Grote Rietgat wordt in de gaten gehouden door Landschap Overijssel. Vermesting door ganzen blijft een aandachtspunt. Meer zorgelijk is ook de situatie waarbij de vegetatie in de oevers door ganzen wordt uitgegraven (poeltjes) en opgegeten, ook verstikken van de vegetatie zoals te zien is op bovenstaand figuur is een knelpunt. Plantendelen worden losgeweekt en drijven af naar de oever met blauwgraslandontwikkeling waar deze dikke organische mat de vegetatie verdringt en verstikt (zie foto).. In een volgend beheerplan behoeft de ganzenproblematiek aandacht omdat de verwachting is dat de populatie ganzen in Nederland de komende jaren verder zal toenemen en er inmiddels al veel gedeelten van de oever van het Grote Rietgat vertrappeld is. Ook hier geldt dat de ongunstige hydrologische situatie voor te veel onrust in vegetatie ontstaat en doelen niet gehaald worden

5. Locatie versneld natuurherstel 1

Er zijn bomen gekapt en de toplaag is verwijderd. Er is extra gemaaid en in de toekomst kan hier wellicht ook begrazing toegepast worden. De ontwikkeling lijkt richting heischraal grasland te gaan, met tormentil en borstelgras. Stekelbrem komt hier ook tot ontwikkeling. Betreft locatie waar in verleden heischraal grasland gekarteerd is. Door noodzakelijke stop van runderbegrazing (barbesiabesmetting met als gevolg sterfte koeien) en hoge depositiewaarden is deze plek verruigd. In afgelopen jaren is bosopslag in aangrenzende delen verwijderd en is gekozen voor intensief maaibeheer van het wallichaam en aangrenzende delen. Ontwikkeling van soorten als tormentil, tandjesgras, liggend walstro, borstelgras, gewone veldbies laten weer positieve trend zien wat de potentie voor H6230 bevestigt.

6. Locatie versneld natuurherstel 2

Op o.a. deze locatie heeft het project versneld natuurherstel plaatsgevonden. De locatie is gekozen omdat de zwarte beekerdgrond hier aan de oppervlakte komt. In deze laagte met wisselende waterstanden staan veel biezenknoppen. De ontwikkeling lijkt te gaan richting een blauwgrasland-achtig type. Op de bodem is roest (ijzeroxidatie) te zien en klompen ijzeroer door rode plekken op de grond, dit duidt op ook op een wisselende waterstand en een verleden met sterke grondwater druk. De grootste groeiplek van melkviooltje is hier aanwezig, ook hondsviooltje groeit hier.

Figuur 10. Impressie locatie.

Conclusie

De ontwikkeling van de habitattypen en leefgebieden in het Natura 2000-gebied Boetelerveld hebben allen in meer of mindere mate te maken met hydrologie. De instandhouding en ontwikkeling van veel habitattypen in Boetelerveld staat daardoor onder druk. De interne en externe maatregelen zijn uitgevoerd. Er zijn daarmee o.a. maatregelen genomen om verdroging tegen te gaan, uit evaluaties moet blijken of de maatregelen goed genoeg werken. Na de interne en externe maatregelen is het gebied duidelijk natter geworden in de wintermaanden. In de zomermaanden zijn er nog steeds zorgen over verdroging en over het vroeg in het jaar opdrogen van het terrein. De winter van 2023/2024 lieten mooie waterstanden zien in het Boetelerveld, met name gedurende het gehele groeiseizoen 2024 waren waterstanden en vegetatieontwikkelingen zichtbaar zoals in inrichtingsplan beoogd was. Verloop van groeiseizoen 2025 laat echter zien dat maatregelen wellicht onvoldoende geweest zijn.

Binnen het gebied zijn positieve ontwikkelingen zichtbaar maar er zijn ook zorgen. Positieve ontwikkeling is dat de gradiënten in het gebied beter lijken te functioneren en lokaal tot ontwikkeling komen.

Zorgen zijn er omdat de hydrologie nog niet optimaal lijkt te functioneren. De aanwezigheid van ganzen in het Grote Rietgat behoeft aandacht vanwege indirecte gevolgen zoals vermisting en verstikking van doelvegetatie door losgedreven vegetatie en directe gevolgen zoals het uitgraven van vegetatie.

Landschap Overijssel hoopt dat de pilot met begrazing met koeien in het gebied succesvol is, en dat dit ten goede komt van de aanwezige habitattypen. Of de begrazing in het gebied ingezet kan blijven worden heeft vooral met dierenwelzijn te maken (in verband met de barbesia parasiet).

Er zijn verder ook zorgen over de populatie heikikker in Boetelerveld omdat het voortplantingshabitat in het Boetelerveld te vroeg in het jaar opdroogt. Deze soort lijkt de afgelopen jaren achteruit te gaan. Hoewel de soort niet aangewezen is binnen N2000, is het wel een typische soort van H3130 zwak gebufferd ven en daarmee onder andere bepalend voor de kwaliteit van het habitatype en is het een Overijsselse aandachtsoort. De Overijsselse lijst met aandachtsoorten is een door Gedeputeerde Staten vastgestelde lijst voor de periode 2024-2028. Het gaat om soorten waarvoor in de provincie gerichte maatregelen nodig zijn.

Dit verslag is vastgesteld door:

 2 oktober 2025, namens provincie Overijssel

 2 oktober 2025, namens Landschap Overijssel

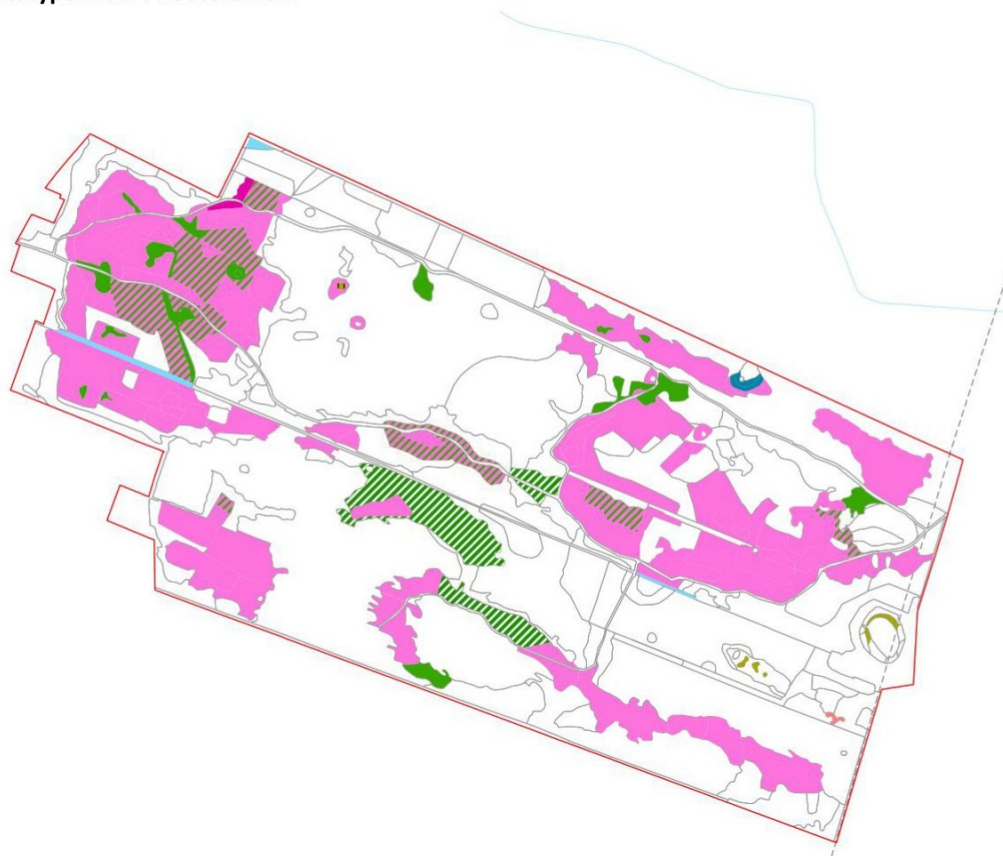
Handtekening

Bijlagen

Bezochte locaties veldbezoek

Habitatypenkaart Boetelerveld

Natura2000 Habitatkarteringen

Boetelerveld

aanduidingen

Natura-2000 begrenzing

Habitattypen

- H0000, geen habitattypen
- H3130, Zwakgebufferde vennen
- H4010A, Vochtige heiden (hogere zandgronden)
- H4030, Droge heiden
- H5130, Jeneverbestruiwelen
- H6230, Heischrale graslanden
- H6410, Blauwgraslanden
- H7150, Pioniervegetaties met snavelbiezen

Zoekgebieden

- ZGH3130, Zoekgebied zwakgebufferde vennen

Combinaties

- Combinatie H4010A, H7150, (met dominantie van H4010A)
- Combinatie H7150, H4010A, (met dominantie van H7150)

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen